

Kommunikationsministeriet

Nationellt genomförande av dataakten i Finland

Utdrag ur arbetsarbetsgruppens
utredning

Utkast till utlåtande

1. Arbetsgruppens uppdrag och utförandet av det

Dataakten är ny EU-reglering. I egenskap av EU-förordning är den direkt tillämplig rätt, det vill säga att den ska iakttas i medlemsstaterna i oförändrad form. Även om EU-förordningar inte kräver ett likadant genomförande som direktiv, ska eventuella överlappningar och motstridigheter i den nationella lagstiftningen och praxis undanröjas till den del det inte har getts något nationellt handlingsutrymme. Dessutom kräver dataakten att vissa nationella bestämmelser utfärdas, i synnerhet om behöriga myndigheter och påföljder.

Kommunikationsministeriet inrättade 27.9.2023 en myndighetssamarbetsgrupp till stöd för det nationella genomförandet av dataakten.

Arbetsgruppens mål är att främja ministeriernas uppdrag att säkerställa förenligheten med EU-rätten inom deras förvaltningsområden. Målet är att ta fram en delad synpunkt på förordningens innehåll och krav.

Arbetsgruppen har också till uppgift att utreda nuläget för myndighetsuppgifterna i anknytning till akten och utifrån detta lägga fram ett förslag om ändamålsenlig skötsel av myndighetsuppgifterna i dataakten inklusive fastställande av påföljder. Arbetsgruppen främjar ordnandet av myndighetsuppgifter och att de är smidiga. Arbetsgruppen främjar även behovet av att minimera den administrativa bördan samt stödet för enhetlig praxis och enhetliga tolkningar. I och med detta bidrar arbetsgruppen till att stödja koordineringsarbetet för författningar om digitalisering och data i statsrådet.

Arbetsgruppens mål är att:

1. Samla in information om det rådande nationella rättsläget (lagstiftning och praxis) vilken är relevant för dataakten inom olika förvaltningsområden och producera material som kan utgöra grund för en beredningen av regeringsproposition och i synnerhet konsekvensbedömningen.
2. Utforma ett förslag till en verksamhetsmiljö som bör eftersträvas och i synnerhet att utreda hur myndighetsuppgifterna enligt dataakten, inklusive sanktionsregleringen, kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt.

1.1. Sammandrag av nuläget

I denna utredning har man strävat efter att gå i genom de myndighetsskyldigheter som följer av dataakten (EU) 2023/2854 och beskriva lagstiftningens nulägen och myndigheternas behörigheter i Finland, samt jämföra dem med myndighetsuppgifterna i dataakten. Syftet med utredningen är att stödja det nationella genomförandet av akten i Finland.

Konkist medför dataakten olika skyldigheter för myndigheterna och många av dessa myndighetsuppgifter är nya och (direkt) motsvarande myndighetsuppgifter kan för närvarande inte direkt hittas i den finländska lagstiftningen.

Akten förutsätter att nationella bestämmelser utfärdas om nationella behöriga myndigheter och påföljder som förordnas för förseelser mot bestämmelsen. Påföljdsregleringen i akten kommer att vara den framtida regeringspropositionens egentliga mål. Hittills har arbetsgruppen övervägt att närma sig ärendet successivt och med betoning på rådgivning och handledning. Konsekvenserna borde vara proportionerliga i förhållande till förseelsen på så sätt att konsekvensens art och omfattning är ju allvarigare, desto allvarigare och långvarigare förseelse det handlar om. I beredningen har arbetsgruppen också övervägt utnyttjande av påföljdskollegier enligt ärende.

I fråga om rätten till klagomål har arbetsgruppen övervägt eventuell sammanslagning av klagomål enligt verksamhetsområde och också enligt användargrupp. Likaså kunde ett remissförfarande mellan myndigheterna vara ett bra tillvägagångssätt för att stödja samarbetet mellan olika myndigheter.

1.2. Sammanfattning och bedömning om myndighetsuppgifterna

Med stöd av dataakten ska en medlemsstat utse en eller flera myndigheter, som ansvarar för tillämpningen av förordningen och övervakningen av genomförandet av den. Medlemsstaterna kan grunda en eller flera nya myndigheter eller använda befintliga myndigheter. Om en medlemsstat utser mer än en behörig myndighet, ska den utse en datasamordnare bland dem för att underlätta de behöriga myndigheternas samarbete och biträda organisationer som hör till förordningens tillämpningsområde i alla ärenden som gäller tillsyn över tillämpningen och genomförandet av den. Myndighetsuppgifterna i anknytning till förordningen har räknats upp i artikel 37 i paragraf 5 och de förklaras och behandlas mer ingående senare i utredningen. Kapitlen i bestämmelsen är sinsemellan och i fråga om skyldigheter av en aning annan karaktär och utredningen framskrider enligt kapitel.

Koncist kommer myndighetsuppgifterna enligt förordningen att i fråga om kapitlen II och III i förordningen att utgöras i synnerhet av mottagning och undersökning av klagomål och i synnerhet utredning av om uppgifterna getts enligt kraven och om skyddsarrangemangen för data eller förutsättningarna att neka utlämnande tillgodosetts i en konfliktsituation. Dessa kan vara förknippade med frågor om företagshemligheter. I fråga om kapitel II kommer tillsynen att gälla såväl konsumenternas som företagets förhållande till datahållare, men tillsynen i kapitlen III och IV gäller enbart förhållandena mellan företag.

I fråga om kapitlen II, III och IV framställs Traficom som behörig myndighet i den utsträckning som behörigheten inte hör till Dataombudsmannen.

Med stöd av kapitel IV ska tillsynen gälla avtalsvillkoren, ersättningarnas rimlighet och olovlig användning av data.

I beredningsskedet av denna utredning har det inte ansetts vara behövligt att inrätta ett tvistlösningsorgan utanför domstolarna för att behandla tvister mellan företag och användare av dessa med stöd av dataakten. I varje fall kommer domstolarna att ha en betydande roll i genomförandet av kapitel IV i fråga om tvister mellan parter.

Myndighetsuppgifterna enligt kapitel V i dataakten kommer i synnerhet att vara att offentliggöra begäranden och bedöma äventyrandet av den allmänna säkerheten i detta sammanhang, bedöma och ta emot anmälningar i fråga om begäranden om personuppgifter, behandla klagomål och tvister, behandla ersättningsnivåer och behandla begäranden som gäller datahållare som är etablerade i en annan medlemsstat.

I fråga om kapitel V framställs Traficom som ansvarig myndighet (samordnare) i Finland.

Myndighetsuppgifterna enligt kapitel IV i akten kommer i synnerhet att utgöras av att säkerställa att hindren för byte av servicetillhandahållare undanröjs för att säkerställa effektivt byte av servicetillhandahållare, övervakning av avtalsvillkoren för byte och övervakning av att bytesavgifter undanröjs gradvis.

I fråga om kapitlen VI och VII framställs Traficom som behörig myndighet i Finland. Enligt bedömning av arbetsgruppen har Traficom de bästa förutsättningarna att sköta myndighetsuppgifterna enligt dessa kapitel. Detta stöds av förutsättningen i förordningen, enligt vilken den myndighet som ansvarar för övervakningen av tillämpningen av artiklarna 23–31 och artiklarna 34 och 35 i förordningen har erfarenhet av dataområdet och området för elektroniska kommunikationstjänster. I det fortsatta arbetet är det därtill behövligt att närmare bedöma ordnandet av tillsynsuppgifter som anknyter till smarta kontrakt.

I fråga om kapitel VII framställs Traficom som tillsynsmyndighet för databehandlingstjänster, varvid denna tillsyn kan förenas med den övriga tillsynen av databehandlingstjänster. Därtill framställs inrikesministeriet i fråga om den nationella

säkerheten och Huvudstaben i fråga om försvaret i Finland som i artikeln avsedd aktör som ger utlåtanden om intressen som gäller den nationella säkerheten eller försvaret i medlemsstaterna.

Skötseln av tillsynsuppgifter som gäller upphovsrätter förutsätter inte nödvändigtvis specialkunnande. Följaktligen finns det inte behov att på ett centraliserat sätt sköta tillsynen i fråga om detta, utan den kan skötas också av myndigheterna inom olika sektorer. Arbetsgruppen anser att det är ändamålsenligt att tilldela uppgifterna i anknytning till tillsynen till myndigheter som också i övrigt i huvudsak övervakar genomförandet av dataakten. Ett alternativ är att assistera innehavare av en företagshemlighet på begäran av denne med att inleda ett ärende enligt lagen om företagshemligheter och sköta det i en domstol. I ett ärende som gäller upphovsrätter kan lösningen vara ett förfarande där myndigheten i ett enskilt ärende kan ansöka om en rekommendation för avgörande av en sakkunnig som utnämnts för detta ändamål.

Enligt bedömning förutsätter genomförande av kapitel X i dataakten inte en nationell ändring av ansvaret för myndigheterna, vilken svarar mot artikel 43 i akten och förtydligar att sui generis-databasskyddet inte utsträcker sig till att maskingenererad data och följlaktligen inte hindrar tillgång till sådan data i enlighet med dataakten.

I fråga om myndighetsuppgifter som gäller behandling av personuppgifter skulle Dataombudsmannen vara behörig myndighet i Finland.

Dataakten lämnar kvar behörighet också till områdes- och sektorspecifika myndigheter (i frågor som gäller tillgång till data). I Finland finns det inte heller till exempel någon myndighet som övervakar företagshemligheter (med undantag för domstolarna). Enligt en preliminär bedömning är det ändamålsenligt att tilldela uppgiften i anknytning till företagshemligheter enligt dataakten till en myndighet som också i övrigt i huvudsak övervakar genomförandet av dataakten.

I fråga om alla kapitel i dataakten framställs Traficom för uppdraget som så kallad datasamordnare i Finland. Ämbetsverket har redan en motsvarande roll som samordnare av digitala tjänster och den är med i Europeiska datainnovationstyrelsens arbete, vilket också bidrar till harmoniserad tolkning och myndighetspraxis för olika författningar.

Det ser ut som om det är motiverat att tillsynen överlag koncentreras, även om en sektorspecifik och fallspecifik karaktär torde kvarstå.

Genom att koncentrera myndighetsuppgifterna är det möjligt att bedöma de synergifördelar som kan uppnås, underlätta aktörernas kontakt och harmonisera tolkningen också via deltagandet i samarbetet mellan EU-myndigheterna.

För tillfället uppskattas behovet av årsverken för nya uppgifter till cirka 15 personer, vilket är en följd av Traficoms och dataombudsmannens (DO:s) centrala roller i genomförandet. Eftersom akten är omfattande, har det dock inte varit möjligt att bedöma konsekvenserna med tillräcklig precision. Det har inte heller varit möjligt att bedöma

uppgången i arbetsmängden i de ämbetsverk som har en assisterande eller sekundär roll i genomförandet.

I fråga om konsekvenser pågår arbetsgruppens arbete, men införande av ett graderat utbud av medel ser ut att vara ändamålsenligt. I så fall proportioneras konsekvensen till förseelsens allvar och andra omständigheter som räknats upp i förordningen, vilka myndigheten ska beakta i bedömningen.

Överlag torde karaktären på den nya reglering som författningen innehåller också medföra ett behov av myndighetshandledning och -rådgivning. Handlednings- och rådgivningsåtgärderna kan förutom att minska de situationer där bestämmelserna i lagen inte följs, också påskynda korrigerande av en näringsidkares förfarande för att överensstämma med lagstiftningen.

2. Dataakten

2.1. Förordningens syften och huvudsakliga innehåll

Målet med dataakten är att främja tillgång till och användning av data på ett sektorsövergripande sätt. Akten innehåller olika rättigheter och skyldigheter för delning och användning av data. Dessa gäller datahållare, dataanvändare och datamottagare enligt akten. Akten har ett omfattande tillämpningsområde och täcker i egenskap av horisontell allmän reglering alla verksamhetsområden.

Dataakten är ny EU-reglering. Dess mål är att skapa gemensamma spelregler för tillgång till och användning av data. Målet är att främja tillgången till data och säkerställa att det värde som fås av data fördelas rättvist mellan aktörerna inom dataekonomi.

Ett ytterligare syfte med förordningen är att främja utvecklingen av nya innovativa uppkopplade produkter eller tillhörande tjänster och stimulera innovation på eftermarknaderna, inklusive att stimulera utvecklingen av helt nya tjänster som utnyttjar berörda data, även baserat på data från en rad olika uppkopplade produkter eller tillhörande tjänster. Målet är att via dessa åtgärder skapa en gemensam europeisk dataområden och en interoperabel datamarknad.

Dataakten täcker flera omfattande teman

Dataakten är horisontell reglering. Detta innebär att dataakten i utgångspunkten är tillämplig på alla verksamhetsområden som drar nytta av data. Den har som mål att fastställa allmänna grundläggande regler för delning och användning av data. Detta innebär också att akten förväntas ha en omfattande inverkan.

Dataakten medför flera skyldigheter för delning av data och rättigheter för användning av data för ett stort antal aktörer och områden. Dessutom ger dataakten i fråga om vissa exceptionella behov för myndigheterna i den offentliga sektorn tillgång och rätt att använda data som innehas av ett privat företag på de villkor som beskrivits separat. Ett ytterligare syfte med akten är att hindra orimliga avtalsvillkor som gäller utnyttjande och delning av data och ge bedömningskriterier för att bedöma dessa samt att förplikta till interoperabilitet i fråga om datadelningstjänster. Därtill ställs en ny förpliktelse för tillhandahållare av dataförmedlingstjänster i fråga om internationell överföring av icke-personuppgifter. I akten ställs också minimikrav på smarta kontrakt och den förtydligar

förhållandet mellan data som samlas via produkter och tjänster enligt akten till databasskyddet.

2.2. De centrala begreppen i dataakten

De begrepp som använts i dataakten har definierats i artikel 2 den och de mest centrala av dessa är:

Med *data* avses varje digital återgivning av handlingar, fakta eller information och varje sammanställning av sådana handlingar, fakta eller information, även i form av ljudupptagningar, bildupptagningar eller audiovisuella upptagningar.¹

Med *produktdata* avses data som genereras genom användning av en uppkopplad produkt och som tillverkaren har utformat för att kunna hämtas via en elektronisk kommunikationstjänst, via fysisk åtkomst eller åtkomst i enheten av en användare, datahållare eller en tredje part, inbegripet tillverkaren i tillämpliga fall.²

Med *data från en tillhörande tjänst* avses data som representerar digitaliseringen av användaråtgärder eller användarhändelser som kan härledas från den uppkopplade produkten och som registreras avsiktligt av användaren eller genereras som en biprodukt av användarens åtgärd under tillhandahållandet av en tillhörande tjänst av leverantören.³

Med *uppkopplad produkt* avses alla saker som erhåller, genererar eller samlar in åtkomliga data om sin användning eller miljö, och som kan kommunicera data via en elektronisk kommunikationstjänst, via fysisk åtkomst, åtkomst genom uppkoppling eller åtkomst i enheten, och vars huvudfunktion inte är att lagra, behandla eller överföra data för någon annans räkning.⁴

Med *datahållare* avses en fysisk eller juridisk person som har en rätt eller skyldighet, i enlighet med denna förordning, tillämplig unionsrätt eller nationell lagstiftning som antagits i enlighet med unionsrätten, att använda och tillgängliggöra data, inbegripet produktdata eller data från tillhörande tjänster som denne har hämtat eller genererat under tillhandahållandet av en tillhörande tjänst, om detta avtalats.⁵ Datahållare kan anses vara aktörer på den privata sektorn, som:

1 Artikel 2.1 i dataakten.

2 Artikel 2.15 i dataakten.

3 Artikel 2.16 i dataakten.

4 Artikel 2.5 i dataakten.

5 Artikel 2.13 i dataakten.

1. producerar uppkopplade produkter (regleringen i kapitel II)
2. innehåller data som är föremål för lagstadgade skyldigheter som gäller delning (regleringen i kapitel III)
3. innehåller data som kan fås och användas med ett avtal (regleringen i kapitel IV), eller
4. innehåller data, som organ på den offentliga sektorn vill ha tillgång till (regleringen i kapitel V).⁶

Även om begreppet "datahållare" inte i allmänhet täcker organ på den offentliga sektorn, kan det omfatta juridiska företag⁷, i den utsträckning de producerar apparater eller tjänster på marknaden.

Med *datamottagare* avses en fysisk eller juridisk person som agerar för syften kopplade till personens näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke och som är en annan än användaren av en uppkopplad produkt eller tillhörande tjänst, för vilken datahållaren gör data tillgängliga, inbegripet en tredje part på begäran från användaren till datahållaren eller i enlighet med en rättslig skyldighet enligt unionsrätten eller nationell lagstiftning som antagits i enlighet med unionsrätten.⁸

Dataakten innehåller också andra definitioner i artikel 2, men alla har inte förklarats här. Dessutom lämnar många ovan nämnda definitioner utrymme för tolkning av definitionerna från fall till fall.

2.2.1. Aktörer som omfattas av tillämpningsområdet för dataakten

Dataakten tillämpas på följande aktörer:

- a) tillverkare av uppkopplade produkter som släpps ut på marknaden i unionen och leverantörer av tillhörande tjänster, oberoende av dessa tillverkares och leverantörers etableringsort,
- b) användare i unionen av uppkopplade produkter eller tillhörande tjänster som avses i led a.

Det finns skäl att observera att dessa användare kan vara såväl person- som organisationsanvändare.

⁶ Artikel 1.2 i dataakten.

⁷ Skäl 63 till dataakten.

⁸ Artikel 2.14 i dataakten.

c) datahållare, oberoende av etableringsort, som gör data tillgängliga för datamottagare i unionen

d) datamottagare i unionen som ges tillgång till data,

e) offentliga organ, kommissionen, Europeiska centralbanken och unionsorgan som begär att datahållare gör data tillgängliga när det finns ett exceptionellt behov av dessa data för utförandet av en specifik uppgift av allmänt intresse samt de datahållare som tillhandahåller data till följd av en sådan begäran.

f) leverantörer av databehandlingstjänster, oberoende av deras etableringsort, som tillhandahåller sådana tjänster till kunder i unionen.

g) deltagare i dataområden och leverantörer av applikationer som använder smarta kontrakt och personer vars närings- eller yrkesverksamhet inbegriper användning av smarta kontrakt för andra i samband med genomförandet av ett avtal.⁹

2.2.2. Produkter och tjänster som omfattas av tillämpningsområdet för dataakten

Tillämpningsområdet för dataakten omfattar uppkopplade produkter som genom sina komponenter eller operativsystem erhåller, genererar eller samlar in data om sin prestanda, användning eller miljö och som kan kommunicera dessa data via en elektronisk kommunikationstjänst, via fysisk åtkomst eller via åtkomst i enheten. Uppkopplade produkter återfinns i alla aspekter av ekonomin och samhället, inbegripet i privat, civil eller kommersiell infrastruktur, fordon, hälso- och livsstilsprodukter, fartyg, flygplan, hushållsprodukter och konsumentvaror, medicinsk och hälsorelaterad utrustning och maskiner för jordbruk och industri.¹⁰

För närvarande är allt fler produkter uppkopplade till internet och de samlar in olika former av data. Därför är det omöjligt att ge en uttömmande lista, men några exempel på produktgrupper som traditionellt har haft IoT-apparater är:

1. El-/radioapparater
2. Leksaker
3. Allmänna konsumtionsvaror
4. Medicinsk utrustning

⁹ Artikel 1.3 i dataakten.

¹⁰ Skäl 14 till dataakten.

5. Maskiner
6. Hissar
7. Fritidsbåtar
8. Fordon
9. Obemannade luftfartyg (drone)

Enligt akten är det nödvändigt att fastställa regler för produkter som vid tidpunkten för köp, hyra eller leasing är uppkopplade till en tillhörande tjänst på ett sådant sätt att den uppkopplade produkten inte skulle kunna utföra en eller flera av sina funktioner utan den, eller som tillverkaren eller en tredje part senare kopplar upp till produkten för att utöka eller anpassa den uppkopplade produktens funktionalitet. Sådana tillhörande tjänster till en uppkopplad produkt inbegriper utbyte av data mellan den uppkopplade produkten och tjänsteleverantören och bör tolkas som att de uttryckligen är kopplade till driften av den uppkopplade produktens funktioner, till exempel tjänster som i tillämpliga fall överför kommandon till den uppkopplade produkten som kan påverka dess åtgärder eller beteende. Tjänster som inte påverkar driften av den uppkopplade produkten och som inte innebär att tjänsteleverantören överför data eller kommandon till den uppkopplade produkten bör inte betraktas som tillhörande tjänster. Sådana tjänster kan till exempel omfatta stödjande rådgivning, analyser eller finansiella tjänster samt reparation och underhåll som utförs regelbundet.¹¹

I allmänhet är apparater som är uppkopplade till nätet, till exempel apparater som är uppkopplade till sakernas internet eller "IoT-apparater" i kontakt med internet och de förmedlar data antingen till andra apparater eller användare. Ett sätt att ansluta IoT-apparater till internet är att göra det via en mobil uppkoppling. I så fall har apparaten ett SIM-kort och den ansluts till mobilnätet via en så kallad M2M-uppkoppling. Apparater som hör till förordningen är uppkopplade till nätet också på andra sätt eller så kan användaren få data i apparaten direkt från apparaten utan internetuppkoppling. Följaktligen redogör det nämnda talet inte direkt för det antal apparater som omfattas av förordningen.

Det är viktigt att skilja mellan marknader för tillhandahållande av sådana sensorutrustade uppkopplade produkter och tillhörande tjänster, å ena sidan, och marknader för icketillhörande programvara och innehåll såsom text- och ljudinnehåll och audiovisuellt innehåll som ofta omfattas av upphovsrätter, å andra sidan. Därför verkar tillämpningsområdet för förordningen inte omfatta data som sådana sensorutrustade uppkopplade produkter genererar när användaren spelar in, överför, visar eller spelar innehåll, liksom själva innehållet, som ofta omfattas av immateriella rättigheter, bland annat för användning av en onlinetjänst. Dataakten omfatta heller inte data som erhållits, genererats eller blivit åtkomliga från den uppkopplade produkten eller som överförts till den för lagring eller annan behandling till förmån för andra parter,

¹¹ Skäl 17 i dataakten.

som inte är användaren, vilket kan vara fallet med molninfrastruktur som drivs av sina ägare uteslutande för tredje parts räkning, bland annat för användning av en onlinetjänst.¹²

Regleringen kring medicinsk utrustning baserar sig på EU-förordningarna om medicinsk utrustning ((EU) 2017/745) och om medicinsk utrustning som används i in vitro-diagnostik ((EU) 2017/746). Den nationella reglering som kompletterar ovan nämnda förordningar utgörs av lagen om medicinsk utrustning (719/2021) och lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård vilka föreskrivs i vissa EU-direktiv (629/2010). Därtill tillämpas strålsäkerhetslagen (859/2018) också på viss medicinsk utrustning.

2.3. Datahållarens skyldighet att dela data

Uppkopplade produkter ska utformas och tillverkas, och tillhörande tjänster ska utformas och tillhandahållas, så att produktdata och data från tillhörande tjänster, inbegripet relevanta metadata som krävs för att tolka och använda dessa data, som standard är direkt tillgängliga för användaren, när detta är relevant och tekniskt möjligt, på ett enkelt, säkert och kostnadsfritt sätt i ett heltäckande, strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format.¹³

I dataakten föreskrivs att användare och datahållare genom avtal får begränsa eller förbjuda åtkomst till, användning eller ytterligare datadelning, om sådan behandling skulle kunna undergräva säkerhetskraven för den uppkopplade produkten, i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt, och leda till allvarliga negativa effekter på fysiska personers hälsa, säkerhet eller trygghet. Behöriga myndigheter får tillhandahålla användare och datahållare teknisk expertis i detta sammanhang. Om datahållaren vägrar att dela data enligt denna artikel ska denne underrätta den behöriga myndighet som utsetts enligt artikel 37.¹⁴ Nationellt ska en bedömning göras av den behöriga myndigheten, men också rollen för områdesspecifika myndigheter och skyldigheten att tillhandahålla expertis (till exempel om en produkts säkerhet) och vid behov ska bestämmelser utfärdas om denna skyldighet, såvida den inte redan ingår i de allmänna behörigheterna.

¹² Skäl 16 i dataakten.

¹³ Artikel 3.1 i dataakten.

¹⁴ Artikel 4.2 i dataakten.

Utan att det påverkar användarens rätt att när som helst begära prövning vid en domstol i en medlemsstat får användaren, i samband med en tvist med datahållaren om de avtalsenliga begränsningar eller förbud som avses [ovan] i punkt 2,

- a. i enlighet med artikel 37 paragraf 5 b lämna in ett klagomål till den behöriga myndigheten, eller
- b. komma överens med datahållaren om att hänskjuta ärendet till ett tvistlösningsorgan i enlighet med artikel 10. paragraf 1.¹⁵

2.4. Användarens rätt att dela data med tredje part

I kapitel II i dataakten finns det också bestämmelser om användarens rätt att dela data med tredje part.¹⁶ Denna rätt tillämpas dock inte på nya uppkopplade produkter, ämnen eller processer som ännu inte har släppts ut på marknaden, såvida inte tredje parts användning av dem är tillåten enligt avtal med innehavaren/tillverkaren av data i fråga.¹⁷

På begäran av en användare, eller av en part som agerar för en användares räkning, ska datahållaren utan oskäligt dröjsmål för en tredje part tillgängliggöra lätt åtkomliga data och behörig metadata.

2.5. Bedömning och slutsatser om myndighetsuppgifterna i kapitel II

Koncist gäller de centrala skyldigheterna i kapitlen II och III i dataakten rättigheterna och skyldigheterna i anknytning till åtkomst till och delning av data.

I fråga om dessa kapitel kommer myndighetsuppgifterna i första hand att vara att ta emot anmälningar och behandla klagomål. Därtill gäller myndighetsuppgifterna i fråga om behandlingen av personuppgifter bedömning av dataskydd (av dataskyddsmyndigheterna).

¹⁵ Artikel 4.3 i dataakten.

¹⁶ Artikel 5 i dataakten.

¹⁷ Artikel 5.2 i dataakten.

I fråga om myndighetsuppgifterna innehåller samma artiklar i kapitel II reglering som kan gälla situationen mellan en konsument och näringsidkare eller situationen mellan näringsidkare.

2.5.1. Bedömning av den nationella situationen

Skötsel av myndighetsuppgifterna i dataakten förutsätter i viss mån ett behov av att säkerställa till exempel med ett remissförfarande tillräckligt kunnande om apparater som är uppkopplade till nätet eller data som de genererar. Också i fråga om klagomål som gäller företagshemligheter ska det bedömas om nekad tillgång till data trots åtgärderna är motiverat, det vill säga att det kan bli nödvändigt att rikta bedömningen också mot tekniska åtgärder och standarder, tillgångsprotokollet och uppförandekoderna. I Finland har myndighetsansvaret för marknadstillsynen för tillfället delats på följande sätt mellan nedanstående produktgrupper:

- Maskindirektivet (Tukes och arbetarskyddsmyndigheterna, det vill säga SHM och RFV:n)
- Leksaksdirektivet (Tukes, Tullen)
- Direktivet om fritidsbåtar (Traficom)
- Hissdirektivet (Tukes)
- Direktivet om utrustning i explosionsfarliga omgivningar (Tukes)
- Radioutrustningsdirektivet (Traficom, Tukes [säkerhet], STUK [strålning])
- Direktivet om tryckbärande anordningar (Tukes)
- Förordningen om linbaneanläggningar (arbetarskyddsmyndigheterna, det vill säga SHM och RFV:n)
- Förordningen om personlig skyddsutrustning (arbetarskyddsmyndigheterna, det vill säga SHM och RFV:n samt Tukes)
- Förordningen om förbränning av gasformiga anläggningar (Tukes)
- Förordningen om medicinsk utrustning (Fimea)
- Förordningen om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (Fimea)

Dessa myndigheter har också tekniskt kunnande i fråga om deras specialområde.

Med stöd av dataakten ska de behöriga myndigheterna i fortsättningen bland annat behandla klagomål som gäller påstådda förseelser mot förordningen, också företagshemligheter, och i den mån som det är ändamålsenligt undersöka målen för klagomålen och regelbundet och vid behov i enlighet med den nationella lagstiftningen inom skälig tid ge information om hur undersökningen framskrider och om resultaten av undersökningen till de som gjort klagomål, i synnerhet om ärendet förutsätter ytterligare undersökningar eller koordinering med en annan behörig myndighet.

För tillfället övervakar ingen myndighet i Finland tillgodoseendet av skyddet av företagshemligheter. Företagshemligheter, liksom andra industriella rättigheter,

klassificeras som lösa anläggningstillgångar, och rättsinnehavaren övervakar själv tillgodoseendet av skyddet. Företagshemligheter skiljer sig från industriella rättigheter i den mening att uppkomst av skydd inte förutsätter registrering.

Eftersom Finland för tillfället inte har någon tillsynsmyndighet för företagshemligheter, är ovan nämnda uppgift enligt dataakten en ny myndighetsuppgift i Finland. I Finland är utgångspunkten för direktivet och lagen om företagshemligheter att en innehavare av en företagshemlighet inleder ett ärende som gäller kränkning av företagshemlighet i en domstol. Denna utgångspunkt följer naturligtvis av att informationen ska vara sådan att den kan klassificeras som företagshemlighet. En innehavare av företagshemlighet har följaktligen den bästa ställningen för att bedöma om dess företagshemligheter kränkts. Med tanke på uppfyllandet av kriteriet för en företagshemlighet enligt 2 § i lagen om företagshemligheter är det centralt att tre kriterier är uppfyllda: informationen är hemlig, den har ett ekonomiskt värde och åtgärder vidtas för att sekretessbelägga den. I sista hand tar en domstol ställning till om det handlar om en företagshemlighet eller inte.

Det ser ut som om det är ändamålsenligt att tillsynsuppgifterna för myndigheterna enligt dataakten ska samordnas med förfarandena enligt den gällande lagen om företagshemligheter.

Därtill finns det ett behov av att observera att det finns andra juridiska områden som jämföras med myndighetsuppgifterna i kapitel II i dataakten. Utöver det som nu skrivits i texten omfattar dessa åtminstone till exempel dataskyddsförordningen och i viss mån marknadstillsyn, konsumentskydd och till vissa delar annan datareglering.

I den fortsatta beredning ska det bedömas om det är nödvändigt och ifall ja, i vilken utsträckning, att utvidga nuvarande praxis.

2.6. Helhetsbedömning och slutsatser om skyldigheterna för myndigheterna i kapitlen II, III och IV

I bestämmelserna i kapitlen II, III och IV i dataakten ligger fokus på rättigheter och skyldigheter i anknytning till åtkomst till, delning av och användning av data samt avtal som gäller dessa. Dessa kapitel innehåller betydande nya rättigheter och skyldigheter för aktörerna. Via dessa uppstår också nya myndighetsuppgifter.

I fråga om kapitlen II och III kommer myndighetsuppgifterna i synnerhet att utgöras av mottagande av klagomål, prövning, utredning av om data getts och frågor om företagshemligheter. Tillsyn med stöd av kapitel IV gäller användning av avtalsvillkor,

rimliga ersättningar och olovlig dataanvändning. I fråga om behandling av personuppgifter dessutom bedömning av dataskyddet (av dataskyddsmyndigheterna).

Överlag kan myndighetsuppgifterna i kapitlen II, III och IV ha en karaktär av uppgifter som utförs i efterskott och anknyta till situationer mellan företag och situationer mellan näringsidkare och konsumenter. I fråga om kapitlen III och IV ska det också beaktas att avtalskonflikter mellan parterna behandlas antingen i ett tvistlösningsorgan eller i en allmän domstol. Gränsdragningen i förhållande till när till exempel bedömning av avtalsvillkor handlar om bedömning av villkor i strid med förordningen, vilken görs av tillsynsmyndigheten eller tolkning av intressekonflikter mellan parterna, ser ut att förbli oklar utifrån texten i förordningen. Detta innebär att det blir mer komplicerat att bedöma till exempel hur mycket och hurudana resurser som krävs för myndigheterna för att sköta uppgifterna.

2.7. Kapitel V i dataakten: Tillgängliggörande av data för organ på den offentliga sektorn, kommissionen, Europeiska centralbanken och unionsorganen utifrån ett exceptionellt behov

Kapitel V i dataakten gäller rätten för organ på den offentliga sektorn, såsom myndigheter, att på begäran få tillgång till data som innehas av en privat datahållare. Kapitel V tillämpas på data på den privata sektorn, med betoning på andra än personuppgifter; i kapitlet har möjligheten att få personuppgifter begränsats på annat sätt än för annan data.¹⁸

Regleringen är avsedd för allmänna nödlägen och andra exceptionella situationer. Ett organ på den offentliga sektorn¹⁹ ska i samband med en begäran påvisa ett exceptionellt behov. En begäran ska vara begränsad i fråga om tid och innehåll. 20 I kapitlet finns det bestämmelser om förutsättningarna för sådana begäranden,²¹

¹⁸ Artikel 1.2 led d i dataakten.

¹⁹ "Organ på den offentliga sektorn" avser ur den nationella regleringens synvinkel statliga myndigheter, kommuner, välfärdsområden och självständiga offentligrättsliga anstalter (till exempel Folkpensionsanstalten). I den nationella regleringen definieras "myndighet" i typfallet på ett bredare sätt än detta (se till exempel 4 § 2 mom. i offentlighetslagen). Företag, inbegripet företag som lyder under staten eller en kommun, är inte organ på den offentliga sektorn i samband med kapitel V i dataakten.

²⁰ Artikel 15.1 i dataakten.

²¹ Artiklarna 15 och 16 i dataakten.

begärandenas innehåll²² och iakttagandet av begäranden²³ och om skyldigheterna i anknytning till data som överläts till ett organ på den offentliga sektorn utifrån sådana begäranden.²⁴ Kapitlen innehåller därtill bestämmelser om ersättning för utlämnande av data på grund av ett exceptionellt behov²⁵ och delning av data som fås på grund av ett exceptionellt behov med forskningsorganisationer eller statistikorgan.²⁶ Kapitlet förutsätter myndighetssamarbete; organ på den offentliga sektorn ska samarbeta och assistera varandra i genomförandet av kapitlet.²⁷

Grunderna för en begäran enligt kapitel V är antingen ett så kallat allmänt nödläge²⁸, eller en exceptionell situation där ett organ på den offentliga sektorn behöver data för att utföra ett uppdrag som gäller ett allmänt intresse, utan att kunna skaffa data som det behöver med andra metoder.²⁹ En begäran kan framställas till vilken datainnehavare som helst på den privata sektorn inom EU.

Central bestämmelse	Behovet av data	Alternativa metoder	Ersättningar	Begränsningar av data
Artikel 15(1)(a)	Data behövs för att reagera på ett allmänt nödläge.	Begäran är möjlig om data inte kan skaffas med alternativa metoder i rätt tid och effektivt.	Datahållaren får inte någon ersättning, såvida det inte handlar om ett mikroföretag eller litet eller mellanstort företag med rätt till en rimlig ersättning.	Inga begränsningar.
Artikel 15(1)(b)	Data behövs för att utföra en uppgift som gäller ett lagstadgat allmänt intresse.	Det är möjligt att begära att alla andra tillgängliga metoder först ska ha tillgripits.	En datainnehavare har rätt till en rimlig ersättning.	Det är inte möjligt att begära personuppgifter och inte heller uppgifter som innehas av

²² Artikel 17 i dataakten.

²³ Artikel 18 i dataakten.

²⁴ Artikel 19 i dataakten.

²⁵ Artikel 20 i dataakten.

²⁶ Artikel 21 i dataakten.

²⁷ Artikel 22 i dataakten.

²⁸ Artikel 2.29 och artikel 15.1 led a i dataakten.

²⁹ Artikel 15.1 b i dataakten.

Referat av begäranden enligt kapitel V i dataakten och grunderna för dessa.

Kapitlet tillämpas dock inte på myndighetsuppgifter som anknyter till bekämpning, utredning, undersökning och åtal i fråga om brott och administrativa förseelser, genomförande av straffrättsliga eller administrativa påföljder eller insamling av data för beskattning eller förtullningsverksamhet.³⁰

I dataakten avses med "allmänt nödläge" en exceptionell situation under en begränsad tid, såsom ett hot mot folkhälsan, ett nödläge till följd av naturkatastrofer eller en större katastrof orsakad av människan, däribland en större cybersäkerhetsincident, med negativa konsekvenser för befolkningen i unionen, en medlemsstat eller en del av en medlemsstat, och som medför en risk för allvarliga och bestående återverkningar på levnadsvillkoren eller den ekonomiska och finansiella stabiliteten, eller avsevärd och omedelbar värdeminskning av ekonomiska tillgångar i unionen eller berörda medlemsstater, och som fastställs och officiellt utlyses i enlighet med relevanta förfaranden i unionsrätten eller nationell rätt.³¹ Det baserar sig denna begäran på artikel 15 paragraf 1 led a.

Uppgifterna för en behörig myndighet enligt dataakten, såsom datasamordnare, omfattar att undersöka begäranden som gjorts med stöd av kapitel V och vid behov avslå sådana, då ett organ på den offentliga sektorn i en annan medlemsstat vill begära data av datahållaren.³² Ett organ på den offentliga sektorn ska överföra begäran till datasamordnaren, som utan oskäligt dröjsmål ska offentliggöra begäran på nätet såvida datasamordnaren inte anser att sådant offentliggörande skulle utgöra en risk för den allmänna säkerheten.³³ Om datahållaren anser att rättigheterna enligt detta kapitel kränkts genom att överföra eller tillgängliggöra data, kan den framföra ett klagomål till den behöriga myndighet som utsetts i enlighet med artikel 37.³⁴

30 Skäl 68 i dataakten

31 Artikel 29.29 i dataakten.

32 Artikel 22.3 och 22.4 och artikel 37.5 led j i dataakten.

33 Artikel 17 2 led g i dataakten.

34 Artikel 17.5 i dataakten.

2.8. Nödläge och rättigheterna till tillgång till data i den nationella lagstiftningen

Begäranden enligt kapitel V i dataakten om att få och få tillgång till data baserar sig i fråga om artikel 15 paragraf 2 led a på ett behov som orsakas av ett nödläge.

På det sätt som avses i kapitel V i dataakten kan fastställandet eller offentliggörandet av ett nödläge i Finland i praktiken göras enbart i undantagsförhållanden enligt 23 § i grundlagen. Sådana undantagsförhållanden och fastställande av sådana ska alltid regleras med lag på det sätt som grundlagen förutsätter och reglering med lag är också en förutsättning till att det, då det aktuella undantagsförhållandet råder, är möjligt att begära data med stöd av ett nödläge enligt kapitel V i dataakten.³⁵

Enligt bedömning omfattar nödlägen enligt kapitel V i dataakten i Finland av ett försvarstillstånd enligt lagen om försvarstillstånd (1083/1991), undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1552/2011) och eventuella undantagsförhållanden enligt 23 § i räddningslagen.

Beredskapslagen innehåller bestämmelser om hur undantagsförhållanden konstateras och försvarstillstånd sätts i kraft. Enligt arbetsgruppens bedömning uppfyller dessa förfaranden definitionen av ett nödläge enligt förordningen och utlysning av ett sådant.

Enligt en preliminär bedömning ser det ut som om dataakten inte orsakar ett omedelbart behov av att ändra beredskapslagen eller lagen om försvarstillstånd. I beredskapslagen och lagen om försvarstillstånd finns det bestämmelser om myndigheternas rätt till information i nödlägen, det vill säga i situationer enligt artikel 15 paragraf 1 a i dataakten (124 § i beredskapslagen och 31 § i lagen om försvarstillstånd). Myndigheternas rätt att få information för att sköta en lagstadgad uppgift också i andra än i artikel 15 paragraf 1 b i dataakten avsedda situationer föreskrivs å sin tur i princip i regleringen om myndigheternas verksamhet eller uppdrag (till exempel 3 § i lagen om statsrådets lägescentral (300/2017), 24–25 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) och 4 kap. 3 § i polislagen (872/2011). Dataakten föreskriver att rätten att begära data är avsedd som en metod som ska användas i sista hand.³⁶ I detta sammanhang kan dataakten med andra ord inte ses som kompletterande reglering, som åsidosätter den nationella regleringen.

35 Artikel 2.29 i dataakten: "Med nödläge [avses] en undantagssituation, (...) som definieras och utlyses officiellt enligt behöriga förfaranden enligt unionsrätten eller den nationella lagstiftningen."

36 Artikel 1.1 led a och 1.1 led b i i dataakten.

2.9. Förhållandet mellan kapitel V i dataakten och handlingsoffentligheten och informationshanteringen

I fråga om det nationella genomförandet av kapitel V i dataakten är en annan betydande fråga som gäller nödlagen och den anknutna regleringen förhållandet mellan dataakten och regleringen kring handlingsoffentlighet och informationshantering.

På data som överlämnats till och innehas av en myndighet tillämpas i Finland vissa bestämmelser som också blir tillämpliga på data som begärts av en privat aktör av myndigheten utifrån dataakten.³⁷ I Finland tillämpas i synnerhet den allmänna förvaltningslagstiftningen på handlingar och uppgifter som överlämnats till en myndighet.

Det centrala är att bedöma om handlingar som fåtts med stöd av kapitlet är myndighetshandlingar enligt 5 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*). Enligt arbetsgruppens bedömning tillämpas offentlighetslagen på handlingarna i fråga. Då tillämpas också lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (609/2019, nedan också *informationshanteringslagen*), som är kopplad till offentlighetslagens tillämpningsområde på datamaterial och handlingar som fåtts med stöd av kapitel V.

Eftersom dataaktens syfte enligt skäl 73 inte är nationell reglering som gäller handlingar, handlar artikel 19 paragraf 1 led 2 i första hand om all användning av handlingar och data i verksamheten av ett organ på den offentliga sektorn, och inte på utlämnande av sådana som en del av genomförandet av handlingsoffentligheten.³⁸ Eftersom det är möjligt att begära personuppgifter med stöd av dataakten, torde syftet med bestämmelsen vara att å ena sidan säkerställa ändamålsenlig och laglig behandling av begärda personuppgifter och å andra sidan säkerställa att ett organ på den offentliga sektorn överhuvudtaget inte använder data som fåtts utifrån ett nödläge och ett exceptionellt behov för att sköta en annan uppgift som hör till organet.

Utifrån en preliminär bedömning har det bedömts att handlingar som en myndighet begärt och fått med stöd av kapitel V i dataakten (med andra ord artikel 14) är handlingarna myndighetshandlingar enligt 5 § 2 mom. i offentlighetslagen. På utlämnande av dessa handlingar till tredje part tillämpas utöver offentlighetslagen dataakten och framför allt artikel 19 paragraf 2 b i dataakten. I praktiken innebär detta att om en myndighet innehar handlingar som begärts med stöd av kapitel V i dataakten, ska myndigheten se till att dessa handlingar och uppgifter som ingår i dessa behandlas

³⁷ Se artikel 19.1 led d och skäl 73 i dataakten.

³⁸ Denna fråga har ägnats uppmärksamhet också av grundlagsutskottet (GrUU 31/2022 rd, punkt 18).

på ett sådant sätt att kraven i dataakten, i synnerhet artikel 19 paragraf 2 b, kan beaktas. Sådana metoder kan vara till exempel uppgifter om beskrivning av handlingar och datamaterial (metadata), med vilka handlingar och datamaterial markerats som mottagna med stöd av dataakten eller som handlingar eller material som innehåller uppgifter som fåtts med stöd av dataakten.

Om tredje part av en myndighet begär en handling som överlämnats till den med stöd av kapitel V i dataakten, ska myndigheten bedöma situationen i ljuset av bestämmelserna i dataakten och offentlighetslagen och ovan nämnda skäl.

I den fortsatta bedömningen är det enligt arbetsgruppen viktigt att av myndigheterna få en bedömning av hur ofta myndigheterna förlitar sig på dataakten i stället för den nationella lagstiftningen för att få data och av för vilka ändamål data kan begäras och vilka dessa uppgifter kan vara. På så sätt blir det möjligt att bedöma sannolikheten för ovan beskrivna situation, där en handling är offentlig med stöd av offentlighetslagen, men utlämnandet av den är föremål för en begränsning enligt artikel 19 paragraf 2 b i dataakten. Därtill blir det möjligt att bedöma om det i den nationella lagstiftningen finns behov av att utfärda bestämmelser om att sekretessbelägga data som kan begäras med stöd av dataakten och som för närvarande inte föreskrivits som sekretessbelagd data.

Utöver offentlighetslagen tillämpas på data som begärts med stöd av dataakten lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, *informationshanteringslagen*). Enligt 2 § i informationshanteringslagen motsvarar de definitioner av myndigheter och handlingar som använts i definitionerna i offentlighetslagen, och datamaterial och datalagren enligt informationshanteringslagen bildas å sin sida av dessa myndigheters dokument.

Direktivet om öppna data har genomförts i Finland i juli 2021 med lagarna 710/2021 (lagen om ändring av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen), 711/2021 (lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet), 712/2021 (lagen om vidareutnyttjande av data som innehas av företag som producerar vissa allmännyttiga tjänster) samt 713/2021 (lagen om vidareutnyttjande av forskningsmaterial som producerats med offentliga medel).³⁹

Tillämpningsområdet för direktivet om öppna data har i fråga om handlingar som innehas av organ på den offentliga sektorn i det nationella genomförandet ansetts vara sådana handlingar som enligt 4–5 § i offentlighetslagen är myndighetshandlingar och

39 Direktivet om öppna data handlar om återanvändning av data som innehas av organ på den offentliga sektorn. I samband med implementeringen av direktivet har man dock inte tillägnat sig begreppet eller definitionen av återanvändning som en del av den nationella regleringen, eftersom återanvändning kan anses ingå i den rätt att få uppgifter ur en offentlig handling, vilken föreskrivits i offentlighetslagen (se RP 74/2021 rd, s. 15).

som utlämnas till den som framför en begäran med stöd av 9 § i offentlighetslagen. Samma gäller också för handlingar på vilken offentlighetslagen eller motsvarande reglering blir tillämplig till exempel med stöd av en speciallag (bland annat lagen om yrkeshögskolor (932/2014) 21 §).⁴⁰

Följaktligen ska de krav och skyldigheter som föreskrivits i samband med genomförandet av direktivet för organ på den offentliga sektorn och deras handlingar inte tillämpas i fråga om datamaterial och handlingar som fåtts med anledning av en begäran enligt artikel 14 i dataakten. Enligt en preliminär bedömning förutsätter detta inte omedelbara ändringar i den nationella reglering som genomför direktivet om öppna data, såsom 19 § 2 mom., 24 a § eller 24 b § i informationshanteringslagen.

2.10. Förhållandet mellan kapitel V i dataakten till den nationella regleringen om dataförvaring

Enligt artikel 19 paragraf 1 c i dataakten ska ett offentligt organ, kommissionen, Europeiska centralbanken eller ett unionsorgan som tar emot data till följd av en begäran enligt artikel 14 radera dessa data så snart de inte längre är nödvändiga för det angivna ändamålet och utan oskäligt dröjsmål informera datahållaren och enskilda personer eller organisationer som har tagit emot data enligt artikel 21 paragraf 1 om att de har raderats, såvida det inte krävs att dessa data arkiveras i enlighet med unionsrätt eller nationell rätt om allmänhetens tillgång till handlingar i samband med insynsskyldigheter.

I Finland föreskrivs grunderna för förvaring av handlingar i arkivlagen (831/1994), vars syfte också är att tillgodose handlingsoffentligheten.⁴¹ Med andra ord kan arkivlagen anses vara nationell lagstiftning som gäller öppenhetsskyldigheten enligt artikel 21 i dataakten.

Enligt 13 § i arkivlagen skall handlingar som inte skall förvaras varaktigt efter den förvaringstid som fastställts för dem, gallras ut så att datasekretessen är tryggad.

40 RP 74/2021 rd, s. 42 och 47.

41 "Förvaring av handlingar är å andra sidan en förutsättning för att tillgodose offentligheten för dessa. (...) Arkivväsendet ska också främja de mål som ställs i lagstiftningen om offentlighet för handlingar." (RP 187/1993 rd)

Riksarkivet förordnar med stöd av 8 § 3 mom. i arkivlagen vilka handlingar eller uppgifter i handlingar som ska förvaras stadigvarande.⁴²

2.11. Förhållandet mellan kapitel V i dataakten och dataskyddsregleringen

Tillämpningsområdet för kapitel V i dataakten är i fråga om personuppgifter mer begränsat än för annan data, eftersom personuppgifter kan begäras enbart för ett behov som orsakas av ett nödläge.⁴³ När personuppgifter kan begäras med stöd av kapitel V i författningen ska man också beakta ramvillkoren för behandlingen av personuppgifter. Behovet av personuppgifter ska motiveras separat och den som framför begäran ska redan i samband med begäran meddela åtgärderna för att skydda personuppgifterna.⁴⁴

Dataakten förutsätter att om en begäran för att reagera på ett allmänt nödläge riktar sig till personuppgifter, ska det organ på den offentliga sektorn⁴⁵ som begär data precisera eventuella behövliga och proportionerliga tekniska och organisatoriska åtgärder för dataskyddsprinciperna för att tillgodose dataskyddsprinciperna och behövliga skyddsåtgärder, såsom pseudonymisering och om datahållaren kan anonymisera data innan den tillgängliggörs.⁴⁶

Därtill ska det beaktas att dataakten har en karaktär av allmän reglering. Detta påverkar också tillämpningen av många andra kapitel i förordningen. Det är möjligt att speciallagstiftningen innehåller andra bestämmelser om återanvändning av data än bestämmelserna i dataakten. I situationer där den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter, är den allmänna dataskyddsförordningen den författning som ska tillämpas i första hand.

42 Betydelsen för termerna "förordnande" och "förordna" i arkivlagen motsvarar dock inte nuvarande anvisningar för författningsberedning. Det handlar inte om en allmän rätt att ge förordnanden, utan om att ge myndighetsspecifika eller i övrigt avgränsade beslut. Eftersom behörigheten att ge dessa förordnanden dock baserar sig på den nationella lagstiftningen om öppenhetsplikten, är det faktum att regleringen är föråldrad ur den nationella rättsordningens synvinkel inte av egentlig betydelse för tillämpningen och tolkningen av dataakten.

43 Artikel 15.1 led b i dataakten.

44 Artikel 17.1 led c och g och 2 led e i dataakten.

45 Eller kommissionen, Europeiska centralbanken eller ett unionsorgan.

46 Artikel 17.1 led g i dataakten.

2.12. Sammandrag av myndighetsuppgifterna enligt kapitel V i fråga om Finland

I fråga om kapitel V i dataakten utgörs myndighetsuppgifterna av offentliggörande av begäranden och i anknytning till detta hör bedömningen av äventyrande av den allmänna säkerheten (artikel 17.2 led g) till datasamordnaren. Myndighetsuppgifterna omfattar därtill mottagning av anmälningar i fråga om begäranden som gäller personuppgifter (artikel 17(2) i), behandling av klagomål och tvister (artikel 175), (18(5)) och behandling av begäranden som gäller datahållare som inte är etablerade i en annan medlemsstat (artikel 22).

Enligt arbetsgruppens preliminära bedömning har Traficom i fråga om kapitel V i dataakten i Finland de bästa förutsättningarna att ha rollen som datasamordnare i fråga om den allmänna samordningsuppgiften enligt kapitlet.

3. Genomförandet och övervakning av genomförandet

I kapitel IX i dataakten finns det bestämmelser om genomförandet av akten och övervakningen av genomförandet. Den centrala skyldigheten för medlemsstaterna är att utse en eller flera behöriga myndigheter, fatta beslut om datasamordnaren och att utfärda bestämmelser om påföljdsregleringen.

Dataakten medför många uppgifter och allmänna skyldigheter för de behöriga myndigheterna. De sist nämnda anknyter i första hand till skötseln av uppgiften och personalens jäv. Därtill innehåller den bestämmelser om rätten att framföra klagomål och rätten till effektiva rättsskyddsmedel.

3.1. Utseende av den behöriga myndigheten

Med stöd av dataakten ska varje medlemsstat utse en eller flera behöriga myndigheter med ansvar för tillämpningen och övervakningen av tillämpningen av denna akt (nedan "*behöriga myndigheter*"). Medlemsstaterna kan inrätta en eller flera nya myndigheter eller använda befintliga myndigheter.⁴⁷

Om en medlemsstat utser flera än en behöriga myndigheter, ska den utse en datasamordnare bland dessa för att underlätta de behöriga myndigheternas samarbete och biträda organisationer som omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning i alla ärenden som anknyter till tillämpningen och övervakningen av genomförandet av den. De behöriga myndigheterna ska då de sköter uppgifter och utövar befogenheter som de tilldelats med stöd av förordningen samarbeta sinsemellan.⁴⁸

3.2. Myndighetsuppgifternas nuläge och bedömning av det i fråga om Finland

De myndighetsuppgifter som föreskrivits i dataakten är i huvudsak nya myndighetsuppgifter i Finland. Dessa nya myndighetsuppgifter omfattar flera helheter, av vilka det kan anses att de viktigaste är uppföljnings- och tillsynsuppgifterna i anknytning till förordningen.

⁴⁷ Artikel 37.1 i dataakten.

⁴⁸ Artikel 37.2 i dataakten.

Det är behövligt att bedöma tilldelningen av tillsynsuppgifter ur flera synvinklar.

Myndigheterna ska känna till det övervakade området, det vill säga förstå digital affärsverksamhet och digital ekonomi. Å andra sidan ska myndigheten också förstå immateriella rättigheter, avtalsrätt och konsument- och konkurrensrätt.

I bedömningen av lämpligheten ska också myndigheternas behörigheter beaktas. I dataakten åläggs medlemsstaten att sköta påföljdsregleringen. Behörigheten att förordna om påföljder är motiverad att tilldelas till en myndighet som övervakar iakttagandet av lagstiftningen med de bästa förutsättningar och den bästa sakkunskapen att bedöma de omständigheter som ligger till grund för påförandet.

Myndighetsuppgifterna enligt dataakten är dock delvis nya, det vill säga sådana som inte ingår i någon av de finländska myndigheternas nuvarande lagstadgade uppgifter. Eftersom myndigheternas uppgifter ska basera sig på finländsk lagstiftning, ska uppgifterna föreskrivas för någon myndighet.

Så som konstateras i skäl 36 i dataakten är produkterna i regel huvudterminaler enligt direktivet om integritet och elektronisk kommunikation. Om datahållaren ansöker om data som producerats i och med användningen av produkten handlar det då om användning av data som lagrats på huvudterminalen för en användare eller beställare enligt artikel 5.3 i dataskyddsdirektivet om integritet och elektronisk kommunikation, vilken i regel förutsätter samtycke av en användare eller beställare enligt direktivet. Detta har genomförts nationellt med 205 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation, vars tillsyn Traficom ansvara för. Det finns skäl att bedöma också denna överlappning i definieringen av behöriga myndigheter.